

207

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 24 marca 1939 r.

o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinie budownictwa przemysłowego.

Na podstawie art. 5 pkt 4, 5, 6, 7, 8 i 10 ustawy z dnia 15 marca 1934 r. o obronie przeciwlotniczej i przeciwgazowej (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 742) zarządza się co następuje:

Przepisy wstępne.

§ 1. (1) Za zakłady przemysłowe w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się

zakłady, określone w ust. (2), (3) i (4). Zakłady te dzielą się na 3 kategorie: A, B, C.

(2) Do kategorii A zalicza się:

- 1) zakłady przemysłowe, pracujące na potrzeby obrony Państwa;
- 2) zakłady przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Państwu, zatrudniające ponad 300 robotników;
- 3) zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr 53, poz. 468) w brzmieniu ustawy z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 350), zatrudniające ponad 300 robotników.

(3) Do kategorii B zalicza się:

- 1) zakłady przedsiębiorstw państwowych oraz przedsiębiorstw, zastrzeżonych ustawowo wyłącznie Państwu, zatrudniające ponad 150 robotników;
- 2) zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym, zatrudniające ponad 150 robotników;
- 3) zakłady użyteczności publicznej z wyjątkiem zakładów wodociagowych, kanalizacyjnych i elektrowni, zatrudniające ponad 150 robotników, obsługujące miasta i inne osiedla w rozumieniu art. 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. Nr 23, poz. 202).

(4) Do kategorii C zalicza się zakłady użyteczności publicznej i zakłady przemysłowe, podlegające przepisom rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie przemysłowym, nie zaliczone do kategorii A lub B.

§ 2. Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się do:

- 1) zakładów przemysłu gospodniego,
- 2) cegielni, klinkierni, kamieniołomów, wapienników, tartaków, fabryk dykt i płyt spłasnionych z włókna drzewnego (płyty izolacyjne),
- 3) zakładów przemysłowych i handlowych, mieszczących się w domach o przeważającym charakterze mieszkalnym,
- 4) zakładów przemysłowych, zatrudniających poniżej 50 robotników,
- 5) zakładów rzemieślniczych.

§ 3. (1) Minister Spraw Wojskowych w porozumieniu z właściwym ministrem może w poszczególnych przypadkach, ze względu na rodzaj produkcji, zdolność produkcyjną albo wysokość kapitału zainwestowanego, zarządzić zastosowanie do zakładu przemysłowego, zaliczonego do kategorii niższej, — warunków, wymaganych dla kategorii wyższej, jak również zarządzić zastosowanie przepisów rozporządze-

nia niniejszego do zakładu, wyłączonego spod jego działania, stosownie do przepisu § 2.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w zależności od położenia, rodzaju produkcji, zdolności produkcyjnej albo wysokości kapitału zainwestowanego, właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych może zezwolić na niestosowanie do poszczególnych zakładów przemysłowych przepisów rozporządzenia niniejszego w całości lub w części.

§ 4. W miejscowościach, w których obowiązują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 1938 r. o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 278), przepisy te stosuje się do nowourządzanych zakładów przemysłowych, o ile nie są sprzeczne z przepisami rozporządzenia niniejszego.

Uytuowanie zakładów przemysłowych.

§ 5. (1) Zakładów przemysłowych nie należy urządzać w bezpośrednim sąsiedztwie innych zakładów istniejących lub nowozakładanych.

(2) Zakłady przemysłowe mogą być urządzone obok siebie, gdy względy gospodarcze lub techniczne wymagają skupienia takich zakładów. Powierzchnia obszaru, na którym może być dopuszczone określone wyżej skupienie zakładów, nie może przewyższać 10 ha.

(3) Skupienia zakładów przemysłowych, obejmujące obszary ponad 10 ha, są dopuszczalne wówczas, gdy względy bezpieczeństwa życia lub zdrowia ludzkiego albo poważne względy gospodarcze stoją na przeszkodzie zastosowaniu przepisów ust. (1) i (2). W tym przypadku obszary skupień zakładów przemysłowych należy podzielić na części, każda o powierzchni, nie przewyższającej 10 ha, odgraniczając je od siebie za pomocą pasm niezabudowanych o szerokości co najmniej 150 m, zadrzewionych, zakrzewionych lub obsianych trawą albo znajdujących się pod uprawą rolną, ogrodniczą itp.

§ 6. (1) Zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A i B, należy zakładać w znacznym oddaleniu od punktów łatwej orientacji lotniczej (skrzyżowań arterii komunikacyjnych, rozwidleń rzek, lasów o charakterystycznych zarysach itp.), uznanym za wystarczające przez właściwego terytorialnie dowódcę okręgu korpusu bądź dowódcę floty.

(2) Odstępstwa od przepisu ust. (1) są dopuszczalne za zgodą właściwego terytorialnie dowódcy okręgu korpusu bądź dowódcy floty w przypadkach, gdy do zakładu przemysłowego ze względu na jego charakter nie można zastosować tego przepisu.

§ 7. Powierzchnia obszaru, przeznaczanego pod nowourządzany zakład przemysłowy, powinna posiadać takie rozmiary, przy których byłoby możliwe zachowanie przepisów rozporządzenia niniejszego w ogóle, a przepisów § 9 w szczególności, przy dalszej rozbudowie zakładu, jeżeli można przypuszczać, że zajdzie w przyszłości potrzeba takiej rozbudowy.

§ 8. (1) Kolonie robotnicze i urzędnicze, przeznaczone dla pracowników nowourządzanego zakładu przemysłowego, zaliczonego do kategorii A, należy zakładać w odległości co najmniej 800 m od najbliższych budynków, bądź od najbliższego miejsca pracy zakładu przemysłowego. Do kolonii tych stosuje się przepisy rozporządzenia Rady Ministrów o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do budynków, przeznaczonych na mieszkania dla pracowników, których obecność na obszarze zakładu przemysłowego jest stale konieczna.

Zabudowanie działek.

§ 9. (1) Procent zabudowania powierzchni działki przy wznoszeniu nowych budynków i przy gruntownej przebudowie budynków istniejących w stosunku do całej powierzchni działki nie może przewyższać:

- 1) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. A — 25%,
- 2) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. B — 35%,
- 3) dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. C — 45%.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, w razie uzasadnionej konieczności rozbudowy istniejących zakładów, wojewoda — a na obszarze m. st. Warszawy — Komisarz Rządu, mogą zezwolić w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty na przekroczenie norm, określonych wyżej w ust. (1), o 10% powierzchni działki dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. A i B, oraz o 15% powierzchni działki dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kat. C.

(3) Właściwy minister może zezwolić w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych na zachowanie przy gruntownej przebudowie budynków w zakładzie przemysłowym istniejącego procentu zabudowania, przekraczającego normy, określone w ust. (2), gdy projektowana przebudowa polepszy warunki obrony przeciwlotniczej pod względem sposobu zabudowy i konstrukcji budynków. Zabudowa nie może jednak w żadnym przypadku przewyższać 50% dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii A i B oraz 60% dla zakładów przemysłowych, zaliczonych do kategorii C.

§ 10. (1) W nowourządzanych zakładach przemysłowych odległości pomiędzy najbliższymi budynkami powinny co najmniej wynosić:

1) 50 m w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A,

2) półtora wysokości wyższego budynku, nie mniej jednak niż 25 m, w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii B.

(2) Odległość budynków, określonych w ust. (1), od granic działki, powinna wynosić co najmniej połowę odległości, ustalonej w tymże ustępie, jeżeli przepisy obowiązujące nie wymagają zachowania większej odległości.

(3) Przepisów ust. (1) i (2) nie stosuje się w przypadkach, gdy względy techniczne albo warunki produkcji stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, określonych w tych ustępach.

(4) Odległości pomiędzy budynkami w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii C oraz pomiędzy budynkami, określonymi w § 11 ust. (2), w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, jak również odległości tych budynków od granic działki powinny czynić zadość przepisom § 22 rozporządzenia Rady Ministrów o przygotowaniu w czasie pokoju obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w dziedzinach regulacji i zabudowania osiedli oraz budownictwa publicznego i prywatnego.

Konstrukcje budynków.

§ 11. (1) Wykonywanie ścian, filarów nośnych i konstrukcji dachu z drzewa w zakładach, zaliczonych do kategorii A i B jest zabronione, z wyjątkiem przypadków, określonych w ust. (2).

(2) Konstrukcje wymienione w ust. (1) mogą być wykonane z drzewa: 1) w otwartych budynkach pomocniczych, nie posiadających ścian jak: szopy, składy itp., 2) w budynkach i urządzeniach o charakterze tymczasowym.

§ 12. W zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A i B, konstrukcje hal fabrycznych i warsztatowych o powierzchni powyżej 1.000 m² oraz budynków fabrycznych o 4 kondygnacjach i wyższych lub o wysokości przewyższającej 16 m, należy wykonywać jako szkieletowe: żelazo-betonowe albo żelazne (stalowe) obetonowane lub obłożone cegłą.

§ 13. W budynkach innych, poza określonymi w § 12, przy budowie ścian zewnętrznych z cegły powinna być stosowana zaprawa wapienno-cementowa lub cementowa.

§ 14. (1) Dachy w budynkach, wznoszonych w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, z wyjątkiem budynków, określonych w ust. (2) oraz budynków, określonych w § 11 ust. (2), należy wykonywać z żela-

zo-betonu o grubości płyty co najmniej 8 cm, albo innych materiałów ogniotrwałych, o wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty żelazo-betonowej grubości 8 cm.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do budynków, mieszczących kotłownie wysokiego ciśnienia, składy materiałów wybuchowych itd. oraz budynków parterowych, przeznaczonych na magazynowanie, przetwarzanie lub obrabianie materiałów ognioodpornych. W tych przypadkach konstrukcja dachowa powinna być wykonana z materiałów ogniotrwałych, a pokrycie dachu — z materiałów niezapalnych.

(3) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza, w porozumieniu z właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty, może zezwolić na odstępstwa od przepisu ust. (1).

§ 15. W nowowznoszonych budynkach w zakładach, zaliczonych do kategorii A lub B, zabrania się budowy dachów dwu lub wielospadowych, o pochyłości, przekraczającej 10%.

§ 16. Stropy i sklepienia budynków w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, z wyjątkiem budynków, określonych w § 11 ust. (2), należy wykonywać z kamienia naturalnego, cegły, betonu, żelazo-betonu, stali obetonowanej i tym podobnych materiałów ogniotrwałych.

§ 17. (1) Oświetlenie nowowznoszonych budynków w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, za pomocą płaszczyzn oszklonych poziomych albo pochyłych, jest dopuszczalne tylko przy zastosowaniu luxferów i wytrzymałości na przebicie, odpowiadającej wytrzymałości płyty żelazo-betonowej o grubości co najmniej 8 cm, zapewniających rozproszenie światła na zewnątrz.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się do otworów świetlnych z pionową płaszczyzną oszklenia, urządzanych na dachach pochyłych.

§ 18. Schody wewnętrzne, łączące poszczególne kondygnacje w ogniotrwałych budynkach nowowznoszonych albo gruntownie przebudowywanych, powinny być urządzone jako schody ogniotrwałe, w znaczeniu art. 214 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

Urządzenia zabezpieczające pracowników.

§ 19. (1) W nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, powinny być wybudowane schrony przeciwlotnicze, przeznaczone do przechowywania ważnych akt, wzorców, projektów itp. oraz przewidziane tereny pod rowy przeciwlotnicze dla zabezpieczenia pracowników przed skutkami działania bomb lotniczych.

(2) Zakłady przemysłowe istniejące, powinny być przystosowane do wymagań, określonych w ust. (1), w okresie 2 lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

(3) Do czasu wydania przepisów szczególnych o schronach przeciwlotniczych i miejscach pod rowy przeciwlotnicze, właściwa władza w każdym poszczególnym przypadku określi warunki, jakim powinny te schrony i miejsca odpowiadać.

§ 20. (1) Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A lub B, powinny posiadać punkty ratowniczo-sanitarne oraz kąpieliska odkażające.

(2) Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii C, powinny posiadać kąpieliska i ambulatoria w ten sposób urządzone, aby kąpieliska można było w każdej chwili zamienić na kąpieliska odkażające, a ambulatoria na punkty ratowniczo-sanitarne.

(3) W przypadkach wyjątkowych wojewoda, a w Warszawie — Komisarz Rządu, mogą w porozumieniu z terytorialnie właściwym dowódcą okręgu korpusu bądź dowódcą floty zezwolić na urządzenie jednego punktu ratowniczo-sanitarnego i kąpieliska odkażającego dla kilku zakładów.

(4) Istniejące zakłady przemysłowe powinny być dostosowane do przepisów ust. (1), (2) i (3) w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

(5) Do czasu wydania przepisów szczególnych o ratownictwie sanitarnym w obronie przeciwlotniczej, właściwa władza w każdym poszczególnym przypadku określi warunki, jakim powinny odpowiadać punkty ratowniczo-sanitarne i kąpieliska odkażające.

Urządzenia wodociągowe.

§ 21. (1) W zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A lub B, własne urządzenia wodociągowe (ujęcia wody, stacje pomp, zbiorniki, hydrofory itp.) należy zakładać w odległości co najmniej 300 m od budynków, potrzebnych dla ruchu zakładów.

(2) W przypadkach, gdy warunki terenowe lub techniczne stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, określonej w ust. (1), należy urządzenia te umieścić w oddzielnych budynkach podziemnych, a gdy to jest niemożliwe, — w oddzielnych budynkach naziemnych.

§ 22. Instalacje wodociągowe w zakładach, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać zapewniony dopływ wody co najmniej z dwóch niezależnych i odpowiednio wydajnych źródeł zaczerpu wody (zasadnicze i rezerwowe).

§ 23. Nowourządzane zakłady przemysłowe, zaliczone do kategorii A, posiadające

urządzenia pompowe, powinny mieć zapewnioną bezpośrednią dostawę energii z dwóch niezależnych źródeł.

§ 24. (1) Główne odcinki sieci wodociągowej w nowourządzanych zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać podwójne przewody, umieszczone co najmniej w odległości 50 m od siebie albo pojedyncze, zagłębione co najmniej 2,5 m pod powierzchnią terenu.

(2) W istniejących zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, posiadających sieć wodociągową, główne odcinki tej sieci powinny być dostosowane do wymagań ust. (1) w okresie dwóch lat od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, jeżeli względy techniczne i terenowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Instalacje elektryczne.

§ 25. (1) Instalacje elektryczne w zakładach przemysłowych, zaliczonych do kategorii A, powinny posiadać dwa niezależne źródła energii elektrycznej.

(2) Przepisu ust. (1) nie stosuje się, gdy realizacja jego napotyka na znaczne trudności.

§ 26. (1) Instalacja elektryczna nowourządzanych zakładów przemysłowych powinna być tak założona, aby było zapewnione centralne wyłączenie prądu — całkowite lub częściowe — jako też zmniejszenie jasności oświetlenia.

(2) Zakłady przemysłowe powinny posiadać urządzenia, zapewniające światło bezpieczeństwa, na wypadek wyłączenia światła. Urządzenia te powinny posiadać niezależne źródło energii świetlnej.

(3) Instalacja oświetleniowa wewnątrz zakładów przemysłowych powinna być tak wykonana, aby przy częściowym wygaszaniu

oświetlenia do jak najmniejszej widoczności całego budynku z zewnątrz można było zapewnić ciągłość pracy w zakładzie.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 27. (1) Przepisów rozporządzenia niniejszego nie stosuje się do budynków kolejowych, określonych w art. 329 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli.

(2) Przepisów rozporządzenia niniejszego, dotyczących nowourządzanych zakładów przemysłowych, nie stosuje się:

1) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń, udzielonych przed jego wejściem w życie;

2) do budynków, wznoszonych na podstawie pozwoleń, udzielonych po wejściu w życie rozporządzenia niniejszego w przypadkach, gdy prośba o pozwolenie na budowę zgłoszona została przed 1 maja 1939 r., a ponadto budowa została rozpoczęta w okresie co najwyżej jednego miesiąca od daty uzyskania pozwolenia na budowę.

§ 28. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się: Ministrowi Spraw Wewnętrznych, Ministrowi Spraw Wojskowych, Ministrowi Przemysłu i Handlu oraz innym właściwym ministrom.

§ 29. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1939 r.

Prezes Rady Ministrów

i Minister Spraw Wewnętrznych:

Sławoj Składkowski

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

Minister Przemysłu i Handlu: *Antoni Roman*